

Sprawozdanie

z działalności ogniw terenowych Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w 2020 roku

I. Sprawy organizacyjne

Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich na koniec 2020 roku liczyło **5592 członków, w 245 kołach i 52 oddziałach (Załącznik nr 1)**.

Wzrost liczby członków, w stosunku do roku 2019, nastąpił w Okręgu Warmińsko-Mazurskim (+93), a największy spadek (-73) w Okręgu Wielkopolskim. Spadki liczby członków wynikają z rezygnacji osób, które kończą aktywność zawodową i przechodzą na emeryturę i z likwidacji kół. Pewien wpływ ma tutaj także fakt weryfikacji liczby członków w związku z przygotowaniem do kampanii sprawozdawczo-wyborczej.

Członkowie SBP reprezentują biblioteki publiczne (3138 = 57%), naukowe i szkół wyższych (535=10%), pedagogiczne (107) i szkolne (88), inne biblioteki 28 osób. Członkowie-emeryci to kolejne 10% (546 osób). Poza bibliotekami wykazano 41 osób. Dane o miejscu pracy członków SBP są niepełne, jednak niezmiennie najliczniejszą grupę stanowią bibliotekarze zatrudnieni w bibliotekach publicznych.

Zmiany organizacyjne w poszczególnych okręgach:

Podlaski

W ciągu roku 2020 powstały 4 koła : monieckie, hajnowskie, bielskie, sokólskie, wyodrębnione z Koła powiatowego. Liczba członków w Okręgu zmniejszyła się o 5 osób.

Łódzki

Koło SBP przy Bibliotece Politechniki Łódzkiej (Oddział łódzki) zawiesiło swoją działalność. Członkowie Koła na początku 2020 r. przysłali pisemne rezygnacje, w ciągu roku nie podjęto uchwały Zarządu Oddziału o likwidacji Koła.

W związku z przejściem na emeryturę Kol. Urszuli Derendarz, dotychczasowej Przewodniczącej Oddziału Piotrkowskiego, 31 sierpnia 2020 r. odbyły się wybory do Zarządu Oddziału. Nowo wybraną Przewodniczącą została **Kol. Joanna Skowrońska**.

Dużą część obowiązków przewodniczącej Zarządu Oddziału w Sieradzu Katarzyny Szumskiej, ze względu na jej długotrwałą nieobecność, przejęła wraz z otrzymanymi od ZG pełnomocnictwami, sekretarz oddziału – **Kol. Janina Andryszczak**.

Opolski

Brak sprawozdania z działalności **Koła Strzelcach Opolskich** (po kontakcie telefonicznym z przewodniczącą – okres remontu i przenosin biblioteki do nowego miejsca, utrudniony dostęp do danych i sprzętu).

Z początkiem roku 2020 – uległo likwidacji **Koło w Grodkowie**, przewodnicząca, która przeszła na emeryturę w lipcu, po licznych rozmowach z członkami nie znalazła osoby chętnej aby Koło nadal działało w regionie.

Przewodnicząca **Koła w Namysłowie** zgłasza problemy z aktywizacją członków, pojawiają się głosy o rezygnacji z członkostwa. Sama borykająca się ze zdrowiem i problemami w swoim miejscu pracy miała utrudniony kontakt z członkami Koła.

Wspomniane problemy również istnieją w działalności **Koła Bibliotek Naukowych** po przejściu przewodniczącej na emeryturę. Brak kontaktu z przewodniczącą Koła uniemożliwia kolejny rok podjęcie decyzji o dalszej działalności tego Koła.

Zachodniopomorski

Zasygnalizowano problemy związane z rezygnacją członków przechodzących na emeryturę a pełniących funkcje w zarządach oddziałów i kół.

W Kole 6 przy Politechnice Koszalińskiej (Oddział Koszalin) i nie zebrano składek; prawdopodobne rozwiązanie Koła.

Kujawsko-Pomorski

Koło SBP w Radziejowie (Oddział Toruń) zawiesiło w 2020 r swoją działalność.

W Kole działającym przy Książnicy Kopernikańskiej w Toruniu nie było możliwości przeprowadzenia wyborów i wyłonienia nowego Przewodniczącego Koła. Dotychczasowa Przewodnicząca zrezygnowała z przewodnictwa w związku ze zmianą pracy.

Dolnośląski

W 2020 r. zlikwidowano Koło Bibliotek Niepaństwowych Szkół Wyższych we Wrocławiu (Oddział Wrocławski) oraz Koło w Głogowie (Oddziału Legnicki).

Rozwiązano Oddział Kłodzki.

Zweryfikowano liczbę członków w okręgu – liczba zwiększyła się o 31 osób.

Wielkopolski

W stosunku do roku 2019 liczba kół zmniejszyła się o 4 – zaprzestano działalność Koła w Gnieźnie, Międzychodzie, na Uniwersytecie Ekonomicznym i Uniwersytecie Medycznym.

Śląski

Rozwiązano Koło przy Powiatowej Bibliotece Publicznej w Gliwicach, w związku z jej likwidacją. Członkowie Koła przenieśli się do Koła przy Bibliotece Śląskiej w Katowicach.

Lubelski

W trakcie roku 2020 doszło do zmiany składu Zarządu Oddziału SBP we Włodawie. Rezygnację z członkostwa w SBP złożyła Monika Urbańska-Nazaruk (pełniąca dwie funkcje: sekretarza Komisji Rewizyjnej Oddziału SBP i sekretarza Zarządu Koła Terenowego).

Panująca epidemia uniemożliwiła przeprowadzenie nowych wyborów uzupełniających skład ww. organów.

***

W roku 2020 większość planowanych przez ogniwa terenowe SBP działań została zawieszona. Bibliotekarze przez znaczą część roku pracowali w trybie hybrydowym lub zdalnie, z domu, tym samym działalność struktur Stowarzyszenia odbywała się poprzez rozmowy telefoniczne i pocztę elektroniczną. Działania kół przeprowadzane we współpracy z bibliotekami odbywały się online oraz prezentowane były na stronach internetowych bibliotek. Obostrzenia związane z epidemią sprawiły, że praktycznie nie odbywały się bezpośrednie spotkania członków Stowarzyszenia, nie organizowano, poza nielicznymi wyjątkami, imprez integracyjnych bibliotekarzy. Ma to negatywny wpływ na bezpośrednie zaangażowanie członków w działalności Stowarzyszenia.

Przedstawione sprawozdania Zarządów Okręgów pokazują aktywność członków SBP i ich zaangażowanie we współpracę z macierzystymi bibliotekami, fundacjami, organizacjami lokalnymi, w celu zapewnienia ciągłości działalności kulturalnej, edukacyjnej bibliotek i podtrzymania więzi ze środowiskiem bibliotekarzy.

I. Zwiększenie wpływu na kształtowanie polityki i praktyki bibliotecznej w Polsce.

Podobnie jak w latach poprzednich zarządy oddziałów i okręgów opiniowały kandydatury na stanowiska kierownicze w bibliotekach publicznych oraz zmiany w regulaminach organizacyjnych i wynagradzania w bibliotekach. Przedstawiciele SBP uczestniczyli, na zaproszenie dyrektorów bibliotek w gremiach eksperckich decydujących o łączeniu bibliotek z innymi instytucjami, o likwidacji bądź tworzeniu filii bibliotecznych. We współpracy ze związkami zawodowymi występowali do dyrektorów bibliotek i do władz samorządowych w obronie interesów bibliotekarzy.

Sekcja Bibliotekarzy Bibliotek Szkół Wyższych przy Zarządzie Okręgu w Katowicach opiniowała wewnętrzne akty prawne Uniwersytetu Śląskiego, w zakresie nowych zasad zatrudniania i wynagradzania bibliotekarzy dyplomowanych (w związku z likwidacją, od 1.10.2020 r., tej grupy pracowniczej w Uczelni na podstawie nowej Ustawy i szkolnictwie wyższym i nauce). W podobnej sprawie wypowiedali się członkowie SBP w Rzeszowie i w Lublinie.

Zarząd Okręgu Łódzkiego włączył się w działania podjęte przez ZG a dotyczące zamiaru likwidacji 18 filii bibliotek pedagogicznych w województwie łódzkim.

Zarząd Oddziału w Bielsku-Białej przeprowadził, po raz kolejny, zbiórkę publiczną na zakup nowości do zbiorów Książnicy Beskidzkiej.

Przedstawiciel **Koła SBP w Bochni** jest członkiem Zespołu Doradczego ds. NGO w Radzie Miasta.

Zarząd Okręgu w Łodzi zaprosił do udziału w Kapitułe Konkursu „Bibliotekarz Roku”, przewodniczącą Sejmiku Województwa Łódzkiego.

Koło Seniorów SBP w Opolu zostało włączone do Centrum Edukacyjnego „Senior”.

II. Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich partnerem instytucji państwowych i samorządowych oraz organizacji pozarządowych w tworzeniu społeczeństwa wiedzy.

Struktury Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich realizują zadania o charakterze publicznym w zakresie nauki, edukacji, kultury, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego. Celem tych działań jest edukacja i popularyzacja kultury i wiedzy, promocja czytelnictwa, dedykowanych dla społeczności lokalnej, uczniów, studentów, dzieci, seniorów, niepełnosprawnych, podejmowanych we współpracy z bibliotekami, szkołami, uczelniami, organizacjami pozarządowymi, towarzystwami, stowarzyszeniami (np. konferencje, warsztaty, spotkania edukacyjne, konkursy, wystawy, itp.). W planach na rok 2020 było bardzo wiele takich działań. Epidemia stała się wyzwaniem, jak przeprowadzić zaplanowane imprezy. W bardzo krótkim czasie bibliotekarze musieli nauczyć się pracy w trybie on-line, z wykorzystaniem dostępnych platform i elektronicznych programów. Pomimo trudności i ograniczeń bardzo wiele udało się ogniwom Stowarzyszenia przeprowadzić. Poniżej przykładowe działania:

Oddział w Bochni był organizatorem „Bocheńskiego Festiwalu Literackiego” (7-11.12.) a **Koło w Dąbrowie Tarnowskiej** opracowało podcasty „Bibliowrotek” – cykl internetowych audycji poświęconych literaturze, kulturze i pracy biblioteki.

Koło w Świdniku podjęło się pozyskania literatury w języku ukraińskim i przygotowania oferty skierowanej do młodzieży pochodzącej z Ukrainy.

„Jest w nas moc. 85 lat SBP na Lubelszczyźnie” (19.11) to konferencja przedstawiająca aktywność regionalną, ogólnopolską i międzynarodową SBP na tle innych organizacji zawodowych.

Członkowie **SBP w Lublinie** wzięli udział w międzynarodowych spotkaniach animatorów kultury, ludzi intelektu i pióra „Międzynarodowy Trójstyk Literacki” – Włodawa 9-11.09.2020.

Oddział w Jaśle uczestniczył w organizacji XXV edycji Ogólnopolskiego Konkursu Literackiej Twórczości dla Dzieci i Młodzieży a **Koło w Stalowej Woli** w 20. Edycji powiatowego Konkursu poetyckiego „Godzina przy piórze” dla uczniów klas VI-VIII szkół podstawowych i szkół ponadpodstawowych (współorganizatorem Konkursu był Oddział Rzeszowski Związku Literatów Polskich).

Zarząd Oddziału Szczecińskiego włączył się w organizację wystawy fotograficznej (i wydał

folder) pt. „Epidemia dobra w Szczecinie”, prezentującej 30 wielkoformatowych zdjęć autorstwa Jarosława Dulnego, dokumentującego działania grupy osób „Pomóżmy tym, którzy pomagają SZCZECIN”.

Z kolei **Koło w Barcinie** było współorganizatorem konferencji naukowo-dydaktycznej „Dolina Noteci – jest jeszcze w Barcinie co chronić i czym się zachwycać”, przeprowadził wykład „O polskich powstaniach” oraz warsztaty „Rodzinnie o języku” i „Tworzenie w aplikacji Sway” (dla dzieci w wieku 11-14 lat).

Z kolei **Koło w Mogilnie** udostępniło online wystawę „Kurt Lewin i społeczność żydowska Mogilna na przełomie XIX i XX wieku”.

Koło w Bydgoszczy przygotowało prezentację online o Bibliotece O. Bernardynów, mieszczącej się w budynku zajmowanym przez WiMBP – najstarszego i największego księgozbioru w mieście.

Nie sposób wymienić wszystkich, niezwykle interesujących i różnorodnych działań odejmowanych w poszczególnych okręgach. Tylko nieliczne z nich udało się przeprowadzić w trybie stacjonarnym, z publicznością, większość przeprowadzono w trybie online, być może niektóre z wydarzeń zostały zarejestrowane i będą mogły być powtórzone dla kolejnych grup odbiorców.

III. Integracja środowiska i zwiększenie prestiżu zawodu bibliotekarza

Integracja bibliotekarzy różnych sieci, budowanie relacji zawodowych i społecznych pracowników bibliotek, promocja zawodu bibliotekarza i roli bibliotek - to jedne z najważniejszych celów Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich. Poprzez akcje ogólnopolskie firmowane przez ZG SBP oraz inicjatywy lokalne, działalność SBP staje się bardziej rozpoznawalna w środowisku lokalnym.

Również ten rodzaj aktywności musiał ulec ograniczeniom i także w tym zakresie potrzebne było przeniesienie do rzeczywistości wirtualnej.

Przeprowadzono kolejną edycję Konkursu „Bibliotekarz Roku”, wskazując najlepszych w środowiskach lokalnych bibliotekarzy 2019 roku. Podejmowano działania w Tygodniu Bibliotek obchodzonym pod hasłem „Zasmakuj w bibliotece!”.

Okręg w Lublinie przeprowadził XXVI edycję Nagrody im. Anny Platto, przyznawanej pracownikom bibliotek publicznych, wyróżniających się w popularyzacji literatury dziecięcej. A po raz pierwszy przyznano Nagrodę Specjalną „Zwyrtała 2020”, za najlepszy pomysł na promocję czytania, zrealizowany w Internecie podczas pandemii. Konkurs realizowano w ramach Międzynarodowego Festiwalu Literatury Dziecięcej „Rabka Festiwal 2020”.

Jubileuszowa konferencja „Jest w nas moc. 85 lat SBP na Lubelszczyźnie” odbyła się 19 listopada 2020 r. i była skierowana do ogólnopolskiego środowiska bibliotekarskiego oraz

instytucji współpracujących z bibliotekami. Transmisję on-line na fanpeg'u SBP Okręg Lubelski obejrzało ok. 2300 osób.

Okręg Zachodniopomorski przeprowadził XI. Edycję Konkursu im. Stanisława Badownia o Nagrodę Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego (przyznawana od 2009 roku). Doroczną Nagrodę Oddziału Leszczyńskiego SBP im. Heleny Śmigielskiej dla wyróżniającego się bibliotekarza otrzymała Kol. Renata Bednarczyk z Publicznej Biblioteki Pedagogicznej w Lesznie, a Honorową Nagrodę *Liścia Milorzębu*, której organizatorami są Zarząd Oddziału SBP, redakcja „Panoramy Leszczyńskiej” i Miejska Biblioteka Publiczna, otrzymała Drukarnia HAF s.c. w Lesznie za wieloletnie wspieranie działalności wydawniczej w regionie.

Z kolei Kol. Ewa Stelmachowska – dyrektor WiMBP w Bydgoszczy uhonorowana została Medalem Unitas Durat Ciuaviano-Pomeraniensis i srebrnym Medalem Zasłużony Kulturze „Gloria Artis”.

W związku z aktywnością w czasie pandemii Kol. Władysław Wróblewski został uhonorowany przez lubuski Oddział TVP3 i WiMBP w Gorzowie Wielkopolskim, otrzymał również „Kartę Przyjaciela Norwida”, przyznawana przez WiMBP w Zielonej Górze.

Członkowie Stowarzyszenia w roku 2020, na wniosek struktur terenowych, byli honorowani Medalami w Dowód Uznania i Odznakami Honorowymi SBP.

IV. Zwiększenie dostępu bibliotekarzy do różnych form kształcenia i doskonalenia zawodowego.

Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich jest jedną z ważniejszych organizacji działających na rzecz doskonalenia zawodowego bibliotekarzy. Poszczególne ogniwa Stowarzyszenia samodzielnie lub we współpracy z bibliotekami organizują warsztaty, szkolenia i konferencje, wyjazdy edukacyjne, są wydawcami lub współwydawcami książek i czasopism, których tematyka pozwala bibliotekarzom doskonalić umiejętności zawodowe.

W tym zakresie rok 2020 był również inny, nie wszystkie zaplanowane przedsięwzięcia edukacyjne mogły się odbyć, nie wszyscy chętni mogli skorzystać, nie mniej na podkreślenie zasługują liczne inicjatywy przeprowadzonych szkoleń i warsztatów, których realizatorami i odbiorcami byli bibliotekarze.

Okręg podlaski przeprowadził badanie satysfakcji użytkowników Książnicy Podlaskiej oraz szkolenia dotyczące AFB i „Budowanie relacji w zespole oraz pozytywna komunikacja z czytelnikiem”.

Okręg pomorski : Podstawy oprogramowania i robotyki” – szkolenie dla nauczycieli, bibliotekarzy i edukatorów.

Koło przy Bibliotece Śląskiej we współpracy z Akademią Muzyczna w Katowicach przeprowadziły szkolenie/warsztaty redagowania haseł do Wikipedii. **Sekcja Bibliotek Szkół Wyższych** przy Zarządzie Okręgu śląskiego nie mogła zorganizować zaplanowanego wyjazdu do Moskwy (przełożony na rok 2021), uczestniczyła w organizacji XVI Forum Bibliotekarzy Województwa Śląskiego, które odbyło się w formie wideokonferencji we współpracy z Bibliotek Główną Politechniki Częstochowskiej. Członkowie SBSW kontynuowali współpracę przy redagowaniu czasopisma naukowego „Bibliotheca Nostra” (ukazały się 2 numery). W kolejnych latach czasopismo będzie wydawane z częstotliwością półrocznika.

Z inicjatywy SBSW przygotowana została publikacja „Bibliotekarze i pracownicy książki województwa śląskiego” pod red. Marii Kycler i Jadwigi Sadowskiej (książka ma się ukazać w serii Wydawnictwa Naukowego SBP „Bibliotekarze polscy we wspomnieniach współczesnych”)

Członkowie **Koła przy WBP w Łodzi** zorganizowali wykład online „Relacje w miejscu pracy w czasie pandemii”.

Okręg rzeszowski przygotował publikację „Kalendarium działalności Okręgu Podkarpackiego w latach 1998-2017”.

Koło przy Bibliotece Uniwersytetu Mikołaj Kopernika przeprowadziło warsztaty obsługi otwartego systemu Omeka.

Koło nauczycieli-bibliotekarzy przy **Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej** zorganizowało Ogólnopolską konferencję on-line pt. „Biblioteka jak magnes”.

Okręg w Zielonej Górze przygotował publikację „Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich w Ziemi Lubuskiej 1954-2019”.

V. Współpraca międzynarodowa

Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich jest uczestnikiem międzynarodowych organizacji zrzeszających biblioteki, bibliotekarzy i organizacje fachowe, najważniejsze to IFLA, EBLIDA. Ogólnoświatowa pandemia także w tym zakresie zaburzyła działalność, m.in. nie odbył się Kongres IFLA 2020 w Dublinie (planuje się przeprowadzenie Kongresu 2021 online).

Kol. Magdalena Gomułka (przewodnicząca Zarządu Koła przy Bibliotece Śląskiej oraz sekretarz Zarządu Okręgu śląskiego) jest aktywnym członkiem IFLA New Professionals Special Interest Group.

VI. Podsumowanie/ uwagi/wnioski

Rok 2020 był trudny i przyniósł wiele zmian, które dotknęły środowisko bibliotekarskie. Członkowie Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich także musieli, w bardzo krótkim czasie, przyswoić nowe umiejętności, tak, aby wykonać zaplanowane działania i aktywności. Analiza sprawozdań zarządów okręgów pozwala stwierdzić, że pomimo wielu trudności i ograniczeń bibliotekarze zrobili bardzo wiele, aby odbiorcy ich pracy uzyskali potrzebną wiedzę, spędzili wolny czas z lekturą, mieli możliwość spotkania z KULTURĄ a uczniowie i studenci, zatrzymani w domach, także dzięki bibliotekarzom mogli kontynuować naukę.

Stowarzyszenie weszło w pandemię bez przygotowania, z marszu, dostosowując swoje działania do nowych warunków. Podjęcie działalności online było możliwe dzięki współpracy kół, oddziałów i okręgów z macierzystymi bibliotekami, które posiadają infrastrukturę informatyczną. Konferencje, szkolenia i warsztaty organizowane online okazały się sukcesem i miały licznych odbiorców. Bibliotekarze zyskali nowe umiejętności, które z nimi pozostaną i będą nadal wykorzystywane.

Ucierpiały natomiast kontakty osobiste – integracja środowiska poprzez wspólne działania, wyjazdy, aktywności, w tym także organizacja uroczystości, których celem jest promocja i honorowanie najlepszych bibliotek i bibliotekarzy.

Okręgi sygnalizują, że czas pandemii utrudnił zbiórkę składek członkowskich i przyjmowanie nowych członków. Pojawiły się też sygnały o trudnościach w pozyskiwaniu członków spośród młodych pracowników bibliotek oraz zarzuty o *skostnieniu organizacji*.

SBP jest w okresie sprawozdawczo-wyborczym, przed Krajowym Zjazdem Delegatów, w kilku sprawozdaniach zasygnalizowano, że mogą pojawić się trudności z wyborem członków chętnych do sprawowania funkcji w zarządach i komisjach. Widoczna jest także zmiana pokoleniowa, odejście na emerytury znacznej części dotychczasowych osób pełniących funkcje w okręgach. Część z tych osób pozostaje członkami SBP, a część rezygnuje – może to być efekt spodziewanych zmian technologicznych w pracy organizacji.

***

Przygotowane przeze mnie „Sprawozdanie z działalności ogniw terenowych SBP w roku 2020” jest bardzo skrótowe i nie pokazuje całej gamy działań podjętych przez członków organizacji – odsyłam do sprawozdań okręgowych.

Opracowała : Sylwia Błaszczuk